

Bogens første del (3 afsnit) diskuterer værkerne under og lige efter krigen.

Keith Grieves redegør for krigstidsproblemer hos Buchan, Fortescue og Conan Doyle (Sherlock Holmes-forfatteren), hvis historiske forfatterskab er de fleste ubekendt). David French rehabiliterer delvis sir James Edmonds store, hidtil meget udskældte officielle historie. Derimod angriber Hew Strachan hårdt det snævert militære, stærkt kritiske syn på krigen hos århundredets kendteste og mest indflydelsesrige britiske militærhistoriker og teoretiker, Basil Lidell Hart, hvis navn dog stadig går som en naturlig ledetråd gennem bogen.

Ian Becketts fortsætter opgøret i kapitlet om Lloyd George og Winston Churchills memoirer, der med Hart (og skønlitteraturen) havde størst indvirkning på almenhedens syn på krigen. Et godt eksempel på, hvordan vigtige problemer i britisk forskning ofte belyses via en kontroversiel politisk eller militær aktør. Det ses også i afsnittets 2 flg. indlæg: Richard Holmes kontante analyse af forskningen i hærchefen French og forsvarsminister Kitcheners virke, men bedst i Keith Simpsons centrale kapitel om Douglas Haig, den britiske vestfronts leder 1915-1918 og hovedpersonen i de fleste historiske kontroverser. Det berettes, hvordan den markante, AJP Taylor-agtige John Terraine i 1963 troværdigt rehabiliterede Haig og hæren ved vestfronten. Som forklaring er militær stupiditet nu helt miskrediteret, og selvom skiftet ikke har nået den brede opinion, deles Terraines syn nu af de fleste seriøse forskere.

Med udgangspunkt heri redegør Alex Danchev i bogens måske bedste essay for den store stigning og bredde i interessen i 60'erne og årsagerne hertil: 50-året, åbningen af arkiverne og de mange nye udtryksformer bidrog, bl.a. skuespillet/filmen »Oh, what a lovely War«, dokumentarserien »The great War« – BBCs største seriesucces nogensinde – serien »Purnell's History of the First World War«, bøger af Terraine, Alan Clark, Leon Wolf m.fl. samt A.J.P. Taylors nu helt forældede bestseller.

Peter Simkins slutter om bølgen af forskning i krigen set nedefra, efter socialhistoriens gennembrud og de seneste årtiers professionalisering af militærhistorien.

Hvis historikerne efter de senere års mange bøger om 2. Verdenskrig nu vil søge dennes rødder i 1914-18 konflikten, er Bonds bog en ypperlig indgang til emnet.

Chris Bangert-Larsen

MOGENS RÜDIGER: Tjener i åndernes rige. Dansk Magisterforening 1918-1993.

Udgivet af Dansk Magisterforening 1993. 300 s., ill.

Det har ikke været nogen misundelsesværdig opgave af skrive historien fra stiftelsen i 1918 og de første fyrre år frem, al den stund de arkivalske efterladenskaber fra denne tid øjensynligt er noget nær ikke-eksisterende. Mogens Rüdiger har valgt at kombinere den spinkle foreningshistorie med afsnit – interessante – af lidt mere generel karakter om magistres arbejdsområder samt nogle *meget* almene om den økonomiske og sociale udvikling i datidens Danmark. Hensigten er klar nok: læseren skal både ved stiftelsen og senere hen gøres bekendt med »den samfundsmæssige kulisse bag«, men denne er nu af og til

malet så kraftigt op, at foreningen *Almindelig Dansk Cand.Mag. Organisation – ADCMO* – næsten ikke er til at få øje på. Forklaringen kommer side 136 sammen med tilbageblikket over de første 40 år, hvorom det hedder, at en række små og store sager var løst nogenlunde tilfredsstillende – og »foreningen var ved at tage form«. Det er ikke meget at fremvise for en fyrrårig, og forfatteren burde måske stærkere have understreget, hvor betydningsfuldt det egentlig var, at forhandlingsretten efter tjenestemandsløven af 1919 kom til at ligge hos Danske Stats-tjenestemænds Samråd. Det gav ikke meget spillerum for en foreningsdannelse som ADCMO.

Efter 1960 med indførelsen af overenskomstansættelse kom landet til at ligge ganske anderledes. Dels var det, der nu hed *Dansk Magisterforening*, blevet en rigtig forhandlingsberettiget organisation, dels er fra denne tid så afgjort ingen mangel på kilder til brug for samtidshistorikeren. Man læser de sidste to store afsnit med udelt interesse, og skulle det hele forekomme lidt kalejdoskopisk hen imod slutningen, kan dette umuligt lægges forfatteren til last. De allerseneste tiders bølgegang er nu engang svære at overskue.

Mogens Rüdiger indfører side 147 en organisationssociologisk inspireret diskussion om professionsorganisationen, den moderne afløser af de gamle standsforeninger. Blot tages der hurtigt afstand fra en sådan »sociologisk typebeskrivelse«, der dels ikke tager højde for forholdet til resten af samfundet, dels karakteriseres som statisk. Men hvorfor så overhovedet bringe disse ubrugelige modeller ind i billedet? Er sådan noget virkelig nødvendigt for at legitimere et historisk arbejde af denne art?

Anders Monrad Møller

HENRIK BECKER-CHRISTENSEN: *Byen ved grænsen. Tønder 1920-1970.* Institut for grænseregionsforskning 1993. 249 s., ill. kr. 125.

I anledning af Tønders 750-års jubilæum som købstad i sommeren 1993 har bystyret bedt direktøren for Institut for grænseregionsforskning Henrik Becker-Christensen om at skrive byens nyere historie. Bogen beskriver således udviklingen fra genforeningen i 1920 og frem til kommunalreformen (og valget af Tønder som årets by) i 1970. Det er en meget spændende 50-års periode, der bliver behandlet, uden at der bliver fremsat noget argument for at de sidste 23 år ikke medtages. Et argument kunne selvfølgelig være kildernes tilgængelighed, et andet kunne måske være det jubilerende bystyres ønske om at holde beskrivelsen på afstand. Som grundlag for fremstillingen er benyttet Tønder bys arkiv og arkiver for lokale foreninger og institutioner (Wählerverein, Socialdemokratiet, amtslægen o.a.) suppleret med den ikke uanselige trykte litteratur om Tønder, herunder de lokale aviser.

Nå man indledende betragter bogen, er det specielt dens mange illustrationer der springer i øjnene, det er sjældent man i denne bog sidder med en dobbeltside, der ikke bliver brudt af en illustration. Efter at have læst bogen er dette indtryk ikke blevet ændret, den er fyldt med velvalgte og uddybende billeder der medvirker til at gøre skildringen levende. Billedredaktøren, den lokale arkivar Ingolf Haase, har givet bogen en flot ramme.